

KULÜPLER ARASINDA YAPILAN FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ^(*)

Doç. Dr. Ağah Kürşat KARAUZ^(**)

Öz

Futbolcu transfer sözleşmesi mevcut kulüp, yeni kulüp ve futbolcu arasında yapılan birden fazla sözleşmeden oluşmaktadır. Bu sözleşmeler varlık ve geçerlilik bakımında birbirine bağımlı olmakla beraber bağımsızlıklarını koruyan sözleşmelerdir. Mevcut kulüp ile transfer etmek isteyen yeni kulüp arasında futbolcunun transferi konusunda görüşmeler yapılır. Ardından yeni kulüp ve futbolcu kendi aralarında akdedecekleri sözleşme şartlarını müzakere ederler. Eğer anlaşılırlarsa mevcut kulüp ile sözleşmesi devam futbolcu arasında ikale sözleşmesi yapılır. Ardından yeni kulüp ile futbolcu arasında sözleşme yapılır ve yeni kulüp adına futbolcu tescil edilir. Çalışma konusu olarak bu sözleşmelerden ilki olan iki kulüp arasındaki futbolcu konulu transfer sözleşmesi seçilmiştir. Bu sözleşme hukuki niteliği itibari ile kanunlarda unsurları ile birlikte ayrıntılı olarak düzenlenmemiş kendine özgü yapısı olan sözleşme niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler

Futbolcu, Transfer Sözleşmesi, Bonservis Ücreti, Kendine Özgü Yapısı Olan Sözleşmeler.

LEGAL NATURE OF FOOTBALLER TRANSFER AGREEMENT BETWEEN CLUBS

Abstract

The football player transfer contract consists of multiple contracts between the current club, the new club and the football player. These contracts are interdependent in terms of existence and validity, but they are contracts that maintain their independence. Negotiations are held and agreed between the current club and the new club that wants to transfer the football player regarding the transfer. Then, the new club and the football player negotiate the terms of the contract they will conclude between themselves. If they agree, a mutual termination contract is made between the current club and the football player whose contract continues. Then, a contract is made between the new club and the football player and the football player is registered on behalf of the new club. The first of these contracts, the transfer contract between the two clubs on the subject of the football player, was chosen as the subject of the study. This contract is a sui generis contract that is not regulated in detail with its elements in the laws due to its legal nature.

Keywords

Footballer, Transfer Agreement, Transfer Fee, Sui Generis Contract.

^(*) Makalenin Dergiye Geliş Tarihi: 11.12.2024 - Makalenin Kabul Edildiği Tarih: 16.12.2024
DOI No: 10.54704/akdhfd.1599909

^(**) Akdeniz Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı / Antalya, Türkiye
E-posta: agahkursatkarauz@gmail.com
Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0003-1253-7430>

Extended Abstract

A player transfer contract is a set of agreements made for a player to be able to play for a club other than the current club he is registered with. A player transfer contract does not consist of such a simple single legal transaction. The first of these is the signing of a transfer contract between the transferor and the new club, followed by the signing of a termination protocol between the current club and the player, and finally the conclusion of a service contract between the new club and the player. Here, our study topic is the transfer contract between the current club and the new club.

A transfer contract between the current club and the new club is usually concluded in return for a transfer fee. According to this contract, the new club pays a certain amount of money under the name of a transfer fee in return for the termination of the contract of the player registered under the name of the current club. Then, the terms of the new service contract are negotiated between the player and the new club.

The transfer fee determined as a performance in the transfer contract can be freely agreed upon between the two clubs. However, it is not an objective essential element of the contract. The transfer fee, which is usually agreed upon, is not a mandatory element. The age, performance and injury history of the player are important when determining the transfer fee. If the player uses the release clause in the service contract, the current club is obliged to terminate the service contract with the player in return for a transfer fee previously agreed upon in the contract. In this case, the transfer fee is the maximum amount.

The football player transfer contract is also not regulated in our laws in a way that includes its essential and distinctive elements. For this reason, although there are different opinions in the doctrine, we believe that the transfer contract is an anonymous contract. However, in the doctrine and in practice, there are views that the football player transfer contract is a legal contract of sale, work, service and temporary employment relationship. Since the acts that characterize the transfer contract do not overlap with the sales contract, service contract, employment contract and temporary employment contract, the football player transfer contract cannot be legally classified as a typical contract type. Therefore, the football player transfer contract should be considered as an *sui generis* contract.

GİRİŞ

Bir futbolcunun tescilli sporcusu olduğu kulüpten başka bir kulüp adına tescil edilmesi işlemine futbolcu transfer sözleşmesi denilmektedir. Ancak futbolcu transferi sözleşmesi bu kadar basit tek bir sözleşmeden ibaret değildir. Futbolcu transfer sözleşmesi denildiğinde geniş anlamda gerekli olan üç hukuki işlem söz konusudur. İlk olarak mevcut kulüp ve transfer eden yeni kulüp arasında transfer sözleşmesi yapılır, ardından oyuncunun adına tescilli olduğu mevcut kulüp ile oyuncu arasında fesih sözleşmesi imzalanır ve en son olarak yeni kulüp ile oyuncu arasında hizmet sözleşmesi akdedilir. Bu üç ayrı hukuki işlemin de niteliği ve sözleşmelerin karakteristik özellikleri birbirinden farklıdır. Ancak bu sözleşmeler tamamıyla birbirinden bağımsız değildir. Tam aksine bu sözleşmelerin varlıklar ve geçerlilik itibarıyla birbirine bağımlı olduğu kabul edilmelidir. İşte bu nedenle taraflar arasındaki ihtilafları tespit etmek ve bu ihtilafları çözebilmek için transfer sözleşmelerinin tipik içeriğinin anlaşılması gerekir¹.

Futbolcu transfer sözleşmesi denilince akla ilk gelen sözleşme, mevcut bir kulüple sözleşmesi bulunan futbolcunun, yine sözleşme yoluyla başka bir kulübe transfer edilmesi işlemidir. FIFA Oyuncuların Statülerine ve Transferlerine İlişkin

¹ Markus Seip, *Vertragsrechtliche und ökonomische Analyse des Spielertransfervertrages im Profifußball* (1. Aufl.). Baden-Baden, Nomos, 2017, s. 50; Hasan Petek, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi*, Ankara 2002, s. 33 vd.

Düzenlemeler'in 18. Maddesinde, oyuncular ve kulüpler arasındaki sözleşmelere ilişkin emredici hükümler yer almaktadır. Bu hükümler kulüpler arası transfer sözleşmesi açısından oldukça önemlidir. Mesela oyuncu transferiyle ilgili olarak, FIFA Oyuncuların Statülerine ve Transferlerine İlişkin Düzenlemeler m. 18/3'te yer alan hükme göre, transfer etmek isteyen kulüp oyuncu ile müzakerelere başlamadan önce, mevcut kulübe, bu niyetini yazılı olarak bildirmesi gerekir. Ancak, uygulamada, FIFA veya ulusal federasyonlar tarafından bu hükmün ihlaline ilişkin soruşturmalarda, bu soruşturmanın zorlukla sürdürüldüğü ve bu nedenle, bilgilendirme olmaksızın futbolcu ile görüşme olgusunun oldukça zor tespit edilmesi nedeniyle cezalandırılmadığı görülmektedir².

FIFA Oyuncuların Statülerine ve Transferlerine İlişkin Düzenlemelerin 5. maddesine göre, bir futbolcu ancak bir kulüpte futbol oynayabilir. Dolayısıyla sadece bir kulüp adına lisans çıkarılıp kaydedilebilmektedir. Bir oyuncunun lisans olmaksızın resmî maçlara çıkması veya organizasyonlarda oynaması mümkün değildir. Bu nedenle sözleşmesi devam eden futbolcuyu transfer etmek isteyen öncelikle futbolcunun kendisi ile değil mevcut kulübü ile iletişime geçmelidir. Ancak bu kuralın bir istisnası da vardır. FIFA düzenlemelerine göre (m. 18/3), bir futbolcu sözleşmesi sona ermesinden veya sona ermesinden altı ay önce başka bir kulüple bonservis bedeli olmaksızın anlaşabilmektedir³. Dolayısıyla sözleşmesinin bitimine altı ay veya daha az süre kalan futbolcu ile doğrudan kulübü ile iletişime geçilmeden ön sözleşme yapılabilir. Ancak bu istisna haricinde doğrudan futbolcu ile iletişime geçme yasağının ihlali halinde yaptırım uygulanacağı da ayrıca düzenlenmiştir.

Mevcut kulüp ile yeni kulüp, bonservis ücreti karşılığında futbolcunun sözleşmesini sona erdirmesi konusunda anlaşabilirler. Bunun üzerine futbolcu ile yeni kulüp sözleşme şartlarını müzakere ederler; eğer futbolcu ile yeni kulüp de anlaşarsa mevcut kulüp ile futbolcu arasındaki sözleşme sonlandırılır. Bunun üzerine artık kulüpsüz olan futbolcu ile yeni kulüp anlaşır ve yeni kulüp adına futbolcu olarak tescil edilir. İşte birbiri ardında yapılan bu sözleşme dizisinden, mevcut kulüp ile yeni kulüp arasındaki transfer sözleşmesi çalışma konusu olarak seçilmiştir. Aşağıda transfer sözleşmesinin yalnızca hukuki açıdan gerekli olan objektif esaslı noktalar açısından sözleşme içeriğinin ele alınacağını önceden belirtmek gerekir. Elbette uygulamada tarafların bireysel özelliklere ve tarafların ihtiyaçlarına göre uyarlanan ek esaslı ve yan noktalar düzenlenir ancak bunlar transfer sözleşmesinin karakteristik edim özelliklerini sağlamak için yeterli değildir.

² Seip, s. 36.37; Agah Kürşat Karauz, *Emiliano Sala Tragedisi Bağlamında Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesinin Hüküm ve Sonuç Doğurduğu Anın Tespiti*, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c. 10, sy. 1, 2020, s. 154.

³ Bkz. John Shea, The enforceability of pre-contracts in football, *LawInSport*, s. 1; e.t. 20.11.2024; [Haziran 2025, Cilt: 15 - Sayı: 1 Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi](https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ANeAyuXvcuMJ:The%20enforceability%20of%20pre-contracts%20in%20football; Şeref Ertaş, Hasan Petek, Spor Hukuku, 2. Baskı, Ankara, 2011, s. 345.</p>
</div>
<div data-bbox=)

I. TRANSFER SÖZLEŞMESİ

Futbolcu transferi ancak oyuncunun mevcut kulübü ile yeni transfer olacağı yani kabul eden kulübün karşılıklı işbirliği ile mümkündür. Bu nedenle iki kulübün, söz konusu oyuncunun transfer eden kulüple olan hizmet sözleşmesini süresinden önce sonlandıracağı ve daha sonra yeni kulüp adına futbolcunun tescil edileceği koşulları üzerinde anlaşması gerekiyor. Bu hukuki işlem mutabakatına “futbolcu transfer sözleşmesi” adı verilmektedir. Öncelikle devir sözleşmelerinin tipik içeriği ele alınacak, ardından devir sözleşmesinin hukuki niteliği daha ayrıntılı olarak incelenecektir.

FIFA rejimi kapsamındaki futbol kulüpleri için tavsiye edilen transfer süreci şöyledir: İlk olarak, oyuncunun eski kulübü ve yeni kulübü bir anlaşmaya varmalı ve oyuncunun transferine ilişkin ilgili sözleşmeyi imzalamalıdır. İkinci olarak, yeni kulüp tıbbi muayeneyi yaptırmalıdır. Üçüncüsü ve son olarak, kulüp tıbbi muayeneyi tamamladıktan ve oyuncunun oynamaya uygun olduğu sonucuna vardıldıktan sonra, oyuncu ve yeni kulüp hizmet sözleşmesini imzalamalıdır⁴.

A. TRANSFER SÖZLEŞMESİNİN İÇERİĞİ

1. Oyuncu Transferine İlişkin Anlaşma

Transfer sözleşmesinin temel unsuru, gönderen ve kabul eden kulüpler arasında oyuncu değişikliği konusunda yapılan anlaşmadır. Taraflar genellikle bu konudaki mutabakatlarını sözleşme kaydederler. Ayrıca transfer eden kulüp adına futbolcunun tescil edileceği ve “transfer hakları” olarak adlandırılan tüm ilgili “hakları” alıcı kulübe devrettiği de sıklıkla kabul edilir. Ancak bu, Türk Borçlar Kanunu m. 207 kapsamında satış yani mülkiyeti devir borcu doğuran sözleşme değildir. Bir futbolcuyu kendi kulübünüz adına kaydetme hakkı ve kendi kulübünüz forması ile oynama hakkı ya da oyuncunun önceki kulübünden serbest bırakılması sonucunda bonservis ücreti ödenmesi satış sözleşmesi konusu edimler değildir⁵.

Futbol kulüpleri ile futbolcular arasında uzun süreli hizmet sözleşmeleri yapılmaktadır. Çünkü kulüpler hizmet süresi içerisinde oyuncuyu başka kulübe transfer etmek istediklerinde “bonservis ücreti” adı altında bir miktar para alırlar. Ancak kulüp FIFA Oyuncuların Statülerine ve Transferlerine İlişkin Düzenlemelerin kapsamında değerlendirildiğinde ücret zorunlu bir unsur nitelikte değildir⁶. Başka bir deyişle, herhangi bir bonservis ücreti almaksızın da futbolcunun transferine izin vermesi mümkündür. Örneğin; futbolcunun yüksek maaşından

⁴ Philipp Deuchler, Die Anfechtung Van Transfergeschäften im Profitsport (Schriften zümrüt Sportrecht), 2022, s. 65.

⁵ Seip, s. 54; Deuchler, s. 65.

⁶ The Economic and Legal Aspects of Transfers of Players, KEA European Affairs (KEA) and Centre for the Law and Economics of Sport (CDES), 2013, s. 193, 194.

veya maaş başına prim, ikramiye vs gibi sözleşme yükümlülüklerinden kurtulmak amacıyla bonservis bedeli almaksızın futbolcuyu serbest bırakabilecektir. Futbolcu transfer kulüpleri ve bonservis ücreti, yani hizmet ilişkisinin erken sona ermesi nedeniyle bonservis alma hakkı, hem “kayıt hakkı” hem de “serbest bırakma hakkı” devredilebilir bir hukuki durumu temsil etmektedir. Futbolcuyla mevcut kulüp arasındaki iş ilişkisi -yeniden transfer olacağı sebebiyle- feshedildikten sonra sona erer ve hizmet ilişkisi kurulduğunda kabul eden kulüpte yenisinden doğar⁷.

Bonservis ücretinin yanı sıra erken fesih nedeniyle futbolcuya da bir miktar para ödenmesi söz konusu olabilir. Uygulamada yüksek maaşı olan futbolcunun beklentileri karşılayamaması sonucunda transfer olacağı yeni kulüpte aynı ücreti alamamasından dolayı mevcut kulübünden fesih öncesi tazminat bedeli olarak bir miktar para aldığı da görülmektedir. Ancak bonservis ücretinin doğabilmesi için mevcut kulüple iş ilişkisinin erkenden sona erdirilmesi tek başına yeterli değildir. Hizmet sözleşmesinin erken sona ermesi nedeniyle bonservis ücretinin doğabilmesi için kabul eden kulüp için oyuncuyla iş ilişkisi kurulması gerekir. Bu anlamda, futbolcu ile yeni kulüp arasında yeni bir hizmet sözleşmesi kurulduğunda bonservis ücreti de muaccel olacaktır⁸.

2. Futbolcunun Mevcut Kulübü ile Sözleşmesini Sonlandırma Zorunluluğu

Futbol transfer sözleşmesinin gerçekleştirilmesi ve yeni kulüp adına futbolcunun tescil edilmesi için- daha önce de ifade edildiği üzere- mevcut kulüple ile futbolcu arasındaki iş ilişkisinin sonlandırılması gerekir. 4857 sayılı İş Kanunu’nun 4. maddesi gereği futbolcular kapsam dışı bırakıldığından, Türk Borçlar Kanunu hükümleri hizmet sözleşmesi hükümleri uygulanır⁹. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 393. ve devamı maddelerinde hizmet sözleşmesinin esasları düzenlenmiştir. Oyuncu ile transfer eden kulüp arasındaki iş ilişkisi TBK m. 430 vd. hizmet sözleşmesinin sona ermesine ilişkin hükümlere göre sonlandırılmadığından, genellikle karşılıklı anlaşma ile sonlandırılmalıdır. Bu karşılıklı anlaşma yoluyla sonlandırılması hukuki niteliği itibari ile ikale sözleşmesi (bozma) niteliğindedir¹⁰.

⁷ IFRS Interpretations Committee des International Accounting Standart Board, Player Transfer Payments (IAS 38), <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2020/june/ifric/ap05-player-transfer-payments.pdf>; e.t. 21.11.2024.

⁸ Deuchler, s. 65.

⁹ Erkan Küçükgüngör, *Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2, S. 2, 1998, s. 46; Başak Baysal, Deniz Ugan Çataalkaya, *Profesyonel Futbolcu Hizmet Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi*, İstanbul Spor Hukuku Dergisi 2, S. 2, 2020, s. 12.

¹⁰ İ kale, kanunlarımızda düzenlenmemiş ancak sözleşme özgürlüğü kapsamında hukuki ilişkinin taraflarının karşılıklı iradelerine dayanarak aralarındaki her türlü hukuki ilişkiyi ortadan kaldırılması amacıyla yapılan sözleşmedir. Ömer Buyrukçu, *Türk Borçlar Hukuku’nda Bozma Sözleşmesi (İkale)*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2020, s. 5.

Hizmet sözleşmesinin sona ermesi, yalnızca futbolcu ile transfer eden kulüp arasındaki hukuki ilişkiyi etkiler. Dolayısıyla devreden ve devir alan kulüp arasındaki transfer sözleşmesi bu sözleşmeden bağımsızdır. Bu nedenle, mevcut kulüp genellikle, oyuncuyla olan sözleşmesini feshetme konusunda yeni kulübe karşı sözleşmeden doğan bir yükümlülük altına girer¹¹. Oyuncuyla fesih sözleşmesini, transfer sözleşmesiyle birlikte imzalaması da mümkündür.

Oyuncuyu transfer eden kulüp, oyuncunun sözleşmesini ancak transfer sözleşmesinin bağlayıcı yasal dayanak haline gelmesi durumunda makul bir şekilde feshedebileceğinden, sözleşmeyi feshetme yükümlülüğü veya eğer fiilen yapılmamışsa sözleşmenin önceden kararlaştırılan feshi, belirli bir şarta bağlı olarak askıda kalabilir. Taraflar arasında mutabakata varıldığında, devir sözleşmesinin etkinliğini etkileyen hallerin ortaya çıkması durumları kararlaştırılabilmektedir. Profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin şarta bağlı olarak yapılması mümkündür. Bunu yasaklayan bir hüküm de yoktur. Ayrıca bu şart bozucu ya da gıciktirici olması da mümkündür¹².

3. Bonservis Ücreti

Mevcut kulübün sözleşmesi devam eden futbolcunun sözleşmesinin geri kalan sürenin telafisi için belirlediği transfer bedeline bonservis ücreti denir. Mevcut kulübün oyuncuyu halen sözleşmesi devam etmesine rağmen süresinden önce elinden çıkarması ve bunun için uygun transfer tazminatı (“bonservis ücreti”) alması durumunda, sözleşmenin geri kalan süresi boyunca oyuncuda yer alan sportif ve ekonomik değerden vazgeçmesi anlamına gelir. Serbest bırakılan kulübün sözleşmeyi feshetme yükümlülüğü ile transfer tazminatını ödeme yükümlülüğü bu nedenle birbiriyle sınırlamalı bir ilişki içindedir¹³. Ancak bonservis ücreti kabul edildikten sonra transfer etmek isteyen kulüp ile futbolcuya aralarındaki sözleşme şartlarını görüşmeleri için izin verilir¹⁴. Bunun dışında, daha önce de açıklandığı üzere transfer etmek isteyen kulüple oyuncunun doğrudan müzakere etmesi yasaktır.

Kural olarak, bonservis ücreti iki kulüp arasında serbestçe müzakere edilebilir ve şekillendirilebilir. Bonservis ücreti serbestçe müzakere edilebilir ve kararlaştırılabilir. Sözleşmesi devam eden bir futbolcunun bonservis ücretinin belirlenirken yaşı, performansı ve sakatlık geçmişi önem arz eder. Bazen kulüpler tarafından mali disiplin hükümlerini bertaraf etmek amacıyla futbolcunun gerçek piyasa değerinin çok üstünde bedeller üzerinden anlaşmalar yaparak bedelde muvazaalı sözleşmeler yaptıkları bilinmektedir. Ancak, mevcut bonservis ücreti gerçekte belirlenirken, kulübün yapısı ve kalan sözleşme süresi gibi (sözleşmeli) ekonomik faktörler göz

¹¹ Seip, s. 45 vd.

¹² Karauz, s. 161.

¹³ Seip, s. 62; Deuchler, s. 67.

¹⁴ Ian Lawrence, The Legal Context of a Player Transfer in Professional Football: A Case Study of David Beckham, Entertainment and Sports Law Journal, 2013 p. 8.

önünde alınır¹⁵. Bu faktörlere dayanarak, kulüpler oyuncunun yasal olarak transferini gerçekleştirmek için ücret konusunda müzakere ederler. Ayrıca TBK m. 27 hükümlerine aykırı olmadığı sürece geçerlidir. Uygulamada, transfer eden kulübe ödenmesi gereken “sabit bir transfer tutarı” üzerinde anlaşmaya varılır. Ancak bonservis ücreti mutlaka peşin değil taksitle de ödenebilmektedir. Ayrıca, transfer tazminatının değişken bileşenleri üzerinde de sıklıkla anlaşmaya varılır ve bu da belirli koşullar altında bu de bedeli artırır. Transfer ücretinin değişken bileşenlerinin ödenmesi, genellikle transfer edilen oyuncunun sezon başına minimum maç çıkma sayısı veya yeni kulübün şampiyon olması ya da belirli başarılarla ulaşması gibi belirli (erteleyici) koşulların yerine getirilmesine bağlı olarak yapılır¹⁶.

4. Mevcut Kulübün Müzakere Özgürlüğünün Sınırlandığı Durumlar

Belirli hallerde mevcut kulübün isteyeceği bonservis ücreti sınırlıdır. Sadece futbolcu ile mevcut kulüp arasındaki iş sözleşmeden doğan bu durumlarda transfer yapan kulübün müzakere özgürlüğü dolaylı olarak kısıtlıdır. Futbolcunun hizmet sözleşmesinde yer alan bir çıkış maddesini kullanması durumunda, mevcut kulüp sözleşmede önceden kararlaştırılan bir transfer ücreti karşılığında, oyuncuyla olan hizmet sözleşmesini nihai olarak feshetmekle yükümlüdür. Bu durumda transfer etmek isteyen kulüp sözleşmede kararlaştırılan çıkış ücretine uygun transfer ücreti teklifinde bulunması gerekir¹⁷.

5. Transfer Eden Kulübün İşbirliği Yapma Yükümlülükleri

Transferi yapan kulüp aynı zamanda düzenli olarak, oyuncu transferini ve özellikle - eğer gerekiyorsa - oyuncuyu transfer eden kulübün oyuncusu olarak kaydedilmesini sağlamak için yasal olarak gerekli olan tüm tedbirleri belirli bir süre içinde almakla yükümlüdür. Örneğin uluslararası futbolcu transferinde, bir kulübe kayıtlı oyuncular, yalnızca eski kulüpten Uluslararası Transfer Sertifika belgesi (International Transfer Certificate - ITC) aldıktan sonra yeni bir kulüp adına kayıtlı olabilirler. ITC, herhangi bir şart ya da zaman sınırı olmaksızın ücretsiz olarak verilir. Aksine herhangi bir hüküm doğurmaz ve geçersiz olur. ITC’yi veren kulüp bir nüshasına da FIFA’ya verecektir¹⁸. Uluslararası transfer sertifikası, FIFA tarafından sağlanan bir formdur. Uluslararası Onay Sertifikasını istemek ve vermek için yapılan idari prosedürün tamamı, FIFA Oyuncuların Statülerine ve Transferlerine İlişkin Düzenlemelerin Ek 3’ünde belirtilen FIFA Transfer Eşleştirme Sistemi üzerinden gerçekleştirilir.

¹⁵ Jonas Stadtmüller, Der Transfer von Lizenzfußballspielern und seine Versicherung, Hamburg, 2018, s. 109.

¹⁶ Seip, s. 209; Stadtmüller, s. 109; Lawrence, p. 11.

¹⁷ Deuchler, s. 68; Örneğin 2020 yazında RB Leipzig, Timo Werner’in oyuncu sözleşmesinde yer alan bir çıkış maddesi (serbest kalma bedeli) uyarınca, 50 milyon euroluk transfer ücreti karşılığında Werner’la olan sözleşmeyi erken feshetmek zorunda kalmıştır.

¹⁸ Johan-Michel Menke, What to Know About International Football Player Transfers to Germany, in: International Sports Law Journal, 2014, s. 47; Karauz, s. 155.

B. DİĞER TİPİK KOŞULLAR

Uygulamada, transfer anlaşması tipik olarak anlaşmanın etkililiğinin bağlı olduğu ek koşullar içerir. Mesela, transfer sözleşmesinin futbolcu ile transfer eden kulüp arasındaki fesih sözleşmesinin (etkili) akdedilmesinin yanı sıra, futbolcu ile karşılayan kulüp arasında yeni futbolcu sözleşmesinin imzalanmasına bağlı hale getirilir¹⁹.

1. Tıbbi Muayenenin Olumlu Sonucu

Futbolcunun sağlığı ve sakatlık durumu transfer sözleşmeleri açısından oldukça önemlidir. Futbolcu transfer sözleşmesinde, tıbbi muayenenin önemi, “sözleşmeye bağlılık” kavramıyla doğru orantılı olarak FIFA’nın düzenleyici işlemlerinde açıkça düzenlenmiştir. Özellikle, FIFA Transfer Düzenlemeleri’nin 13. ve 14. maddeleri, tıbbi muayenenin olumsuzluğu şartına bağlı olarak sözleşmenin feshedilmesini açıkça yasaklamaktadır. Ulusal veya uluslararası düzeyde transfer anlaşmalarına karşılık gelen bir ortaklık hukuku düzenlemesi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu düzenlemenin oyuncu transferleri için de geçerli olup olmadığı veya teleolojik bir uzantının parçası olarak oyuncuları da kapsayacak şekilde genişletilmesi gerekip gerekmediği açık değildir. Bu ancak oyuncu sözleşmesine ilişkin yasal düzenlemelerinin anlam ve amacı açısından cevaplanabilir. Bu, oyuncunun tıbbi muayenesinin tamamen yasaklanması anlamına gelmez; çünkü böyle bir muayenenin yapılması, karşılayan kulübün ve oyuncunun çıkarlarına tekabül etmektedir. FIFA Transfer Düzenlemeleri 13. maddeye göre, bir profesyonel futbolcu ile bir kulüp arasındaki sözleşme ancak sözleşmenin süresi dolduktan sonra veya karşılıklı anlaşma ile feshedilebilir. Ayrıca 14. maddeye göre, bir sözleşme, taraflardan herhangi biri için tazminat ödenmesi ya da spor yaptırımlarının uygulanması gibi herhangi bir sonuç olmaksızın feshedilebilir²⁰.

FIFA Transfer Düzenlemeleri’nin 13. ve 14. maddelerine bakılarak borçlar hukukunun ilkelerinden biri olan “pacta sunt servanda-ahde vefa” genel ilkesinin futbol dünyasına uygulandığı söylenebilir. FIFA Transfer Düzenlemeleri m. 17’de ise, bir sözleşmeyi haklı bir sebeple sona erdirmenin, özellikle sözleşmenin ihlali için tazminat ödenmesinin ve ulusal veya uluslararası yeni oyuncuların belirli bir süre için kaydedilmesinin yasaklanmasının parasal ve sportif sonuçlarını belirlenmiştir²¹. Buna göre, FIFA Transfer Düzenlemeleri’nin 13, 14 ve 17. maddeleri nedeniyle, bir kulüp ve futbolcu bir sözleşme akdettiğinde, her iki taraf da parasal veya sportif yaptırımlar gibi herhangi bir hukuki sorunla karşılaşmadan sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetmekte zorluk çekecektir. Buna göre, FIFA Transfer Düzenlemeleri’nin m. 14 gereği, futbolcunun sakatlığı sözleşmeyi feshetmek için

¹⁹ Deuchler, s. 69.

²⁰ Stadtmüller, s. 69.

²¹ Diop Anta, *Is the Current Fifa Regulation Equally Fair for Players and Clubs?*, PM World Journal, Vol. VIII, Issue I - January 2019, s. 6.

haklı neden teşkil etmeyecektir²². FIFA Transfer Düzenlemeleri madde 18.4 uyarınca, bir sözleşmenin geçerliliği, başarılı bir tıbbi muayeneye tabi olamayacaktır ve eğer bir kulüp başarılı bir tıbbi muayeneden önce bir oyuncu ile sözleşme yaparsa, bunu kendi sorumluluğunda yapmaktadır. Bu nedenle, futbol kulüplerinin oyuncu ile sözleşme yapmadan önce gerekli tüm tıbbi muayeneleri yapmaları tavsiye edilir²³. Oyuncu açısından sözleşmesinin tıbbi muayenenin olumlu sonucuna bağlı kılınmasına izin verilirse, oyuncunun başka bir tıbbi muayenesi olmadığı zaman olumsuz bir “tıbbi kontrol” nedeniyle iş sözleşmesinin geçersiz hale gelmesi riskiyle karşı karşıya kalacaktır. Oyuncu, hemen ardından başka bir kulüpte iş bulamadan geçimini kaybedecektir²⁴. Bu nedenle oyuncu ve kulübün, oyuncu sözleşmesi imzalanmadan önce bunu yapması gerekmektedir.

II. TRANSFER SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Kanunlarda düzenlenmemiş sözleşmeler, isimsiz sözleşme olarak adlandırılmaktadır. Ancak bir sözleşmeye kanunda ismen değinilmesi, o sözleşmeyi isimli sözleşme haline getirmez. Bir sözleşmenin isimli sözleşme olarak adlandırılması için kanunda esaslı unsurları, tarafların borçları, sözleşmenin sona ermesi ve sona ermesinin sonuçları ile düzenlenmiş olması gerekmektedir. Futbolcu transfer sözleşmesi de hukukumuzda esaslı ve ayırt edici unsurlarını ihtiva edecek şekilde düzenlenmemiştir. Bu sebeple, doktrinde aşağıda açıklanacağı üzere farklı görüşler olsa da, transfer sözleşmesinin isimsiz sözleşme niteliğinde olduğu kanaatindeyiz. Ancak doktrinde ve uygulamada yer alan satış, eser, hizmet ve geçici iş ilişkisi niteliği görüşlerine neden katılmadığımız aşağıda açıklanmıştır.

A. SATIŞ SÖZLEŞMESİ NİTELİĞİ

Futbolcu transferine genellikle halk dilinde “oyuncu satın almak” veya “oyuncu satmak” denir²⁵. Bu nedenle, oyuncu transfer sözleşmesinin TBK m. 207 kapsamında satış sözleşmesi olup olmadığı konusunda sınıflandırılması gerekmektedir.

²² Anta, s. 6; Deuchler, s. 71.

²³ “FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu bu konuya ilişkin kararlarında, bir sözleşmenin geçerliliğinin sağlık raporu şartına bağlanması halinde bu şartın yok veya hükümsüz sayılacağını açıkça belirtmiştir. FIFA Talimatları, başarılı bir tıbbi muayene şartına bağlanan bir sözleşmeyi açıkça ve kesinlikle yasaklar. FIFA Talimatlarına göre, DRC (Futbol Uyuşmazlık Kurulu) ve CAS (Spor Tahkim Mahkemesi) istikrar kazanmış kararlarında, bu şartın yok ve hükümsüz olduğuna karar vermiş ve sözleşmenin bu hükmü dışında geri kalan hükümleri tam olarak yürürlükte kalmıştır”. Dava 1061097, Uyuşmazlık Çözümü Odasının (DRC) 26 Ekim 2006 tarihli Kararı. Dava 02151450, Uyuşmazlık Çözümü Odasının (DRC) 19 Şubat 2015 tarihli Kararı; Dava 0715437, 7 Temmuz 2015 tarihli Uyuşmazlık Çözümü Odasının Kararı (DRC). Bkz. Karauz, s. 162.

²⁴ Deuchler, s. 71.

²⁵ Örneğin haberlerde de futbolcu transfer sözleşmesinden satış olarak bahsedilmiştir, bkz. <https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/fenerbahce-ali-koc-doneminde-28-futbolcunun-satisindan-buyuk-gelir-kazandi-42511588; e.t. 20.11.2024>.

Öncelikle olarak cevaplanması gereken husus şudur: “Futbolcu” satış sözleşmesi konusu olabilir mi? “Tipik” satın alma sözleşmesi, Türk Borçlar Kanunu m. 207’de düzenlenmiştir. Buna göre, satış sözleşmesi, satıcının, satılanın zilyetlik ve mülkiyetini alıcıya devretme, alıcının ise buna karşılık bir bedel ödeme borcunu üstlendiği sözleşmedir. Oyuncunun kendisi satın alma nesnesi olarak kabul edilemez²⁶. Çünkü satış sözleşmesinin konusu sadece mallardır. Burada geçen mal kavramı ise eşya hukukundaki eşya kavramından farklıdır. Dolayısıyla cismani varlığa sahip olmasa bile malvarlığına dahil parasal değeri olan ekonomik değerler satış sözleşmesi konusu oluşturabilir. Maddi ya da gayri maddi olmasının önemi yoktur. Ancak kişilik haklarının değerlerinin satış sözleşmesine konu olması söz konusu değildir. Başka bir deyişle insanın kendisi satış sözleşmesine konu olamaz. Dolayısıyla insanları mal satım alımında potansiyel nesne olarak görmenin ve dolayısıyla onları salt (sözleşmeye dayalı) nesnelere indirgemek doğru değildir²⁷. Bu nedenle, devir sözleşmesini karakterize eden edim yükümlülükleri, mal satışına ilişkin yükümlülüklerle örtüşmemektedir.

Öncelikle, profesyonel futbolcunun transfer olabilmesi için öncelikle kulüplerin anlaşması gerekliyse de, bu anlaşma tek başına yeterli değildir. Futbolcunun da başka bir kulübe transfer olma konusunda rızasının olması gerekir. Başka bir deyişle, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin geçerli olması için mevcut kulübün, yeni kulübün ve futbolcunun rızalarının birlikte bulunması gerekir. Başka bir deyişle, taraflar arasında üçlü bir ilişki mevcut olup; taraflardan birinin rızası olmaması halinde transfer gerçekleşmez ve futbolcunun mevcut kulüp bünyesinde sözleşmesi devam eder.

Peki, futbolcunun oyun yeteneği bir satış sözleşmesi konusu olabilir mi? Öncelikle insan emeği de satış sözleşmesi konusu olamaz. Ancak, oyuncu transferinin ve dolayısıyla transfer sözleşmesinin, yeni kulübe, transfer edilecek oyuncuyu müsabakada kullanma fırsatını vermesi gerektiği gerçeği göz önüne alındığında, transfer sözleşmesinin bir satın alma sözleşmesi olarak sınıflandırılması mümkündür²⁸. Ancak bu durum, futbolcunun mesleki özgürlüğüyle bağdaşmaz. Çünkü iki kulübün kendi arasında anlaşmaları tek başına yeterli değildir. Ayrıca oyuncunun da rızası gereklidir. Bununla birlikte, oyuncunun potansiyel bir satın alma ögesi olarak kendi menfaati için kullanılması olasılığının dikkate alınması şeklindeki temel fikirde hiçbir şey değişmiyor²⁹. Bu nedenle önkoşul, serbest

²⁶ Aksi görüş için bkz. Klaus-Wilhelm Knauth, Die Rechtsformverfehlung bei eingetragenen Vereinen mit wirtschaftlichen Geschäftsbetrieb: dargestellt am Beispiel der Bundesliga-Fussballvereine, s. 171.

²⁷ Seip, s. 75.

²⁸ Örneğin 1980 yılında Westerkamp, İbra beyanı ile kulübün oyuncuyu kendi takımında kullanma yönündeki yasal sportif fırsatının ekonomik bir nesne ve dolayısıyla bir satın alma nesnesi olduğunu varsayılmıştır. Bkz. Deuchler, s. 73.

²⁹ Lawrence, p. 8.

bırakan kulübün, yeni kulübe oyuncuyu kendi takımında kullanma fırsatını tek başına verebilmesidir. Mevcut kulübün, transfer eden kulübün oyuncu lisansı için başarılı bir şekilde başvuruda bulunmasını sağlayacak tüm şartları yerine getirmesi halinde bu durum geçerli olacaktır. Bununla birlikte, transfer eden kulübün tipik transfer sözleşmesi düzenlemeleri uyarınca bunu yapması zorunlu değildir ve aslında bunu yapması da mümkün değildir. Şöyle ki; mevcut kulüp yalnızca oyuncuyla mevcut iş ilişkisini sona erdirmeyi ve her türlü işbirliği eylemini gerçekleştirmeyi taahhüt eder. Ancak bu henüz yeni kulübe oyuncuyu kendisi için kullanma fırsatı vermez. Bunun yerine, transfer sözleşmesine taraf olmayan futbolcunun da rızasının dâhil edilmesi gerekmektedir. Ancak oyuncu ile transfer eden kulüp arasında daha önce mevcut olan iş sözleşmesi sonlandırıldığında ve oyuncu ile yeni kulüp arasında bir hizmet sözleşmesi imzalandığında, yeni kulüp lehine oynama hakkı doğar³⁰.

Bu nedenle, yeni kulübün transfer sözleşmesini karakterize eden yükümlülükleri, yeni kulübe oyuncuyu kendisi için kullanma fırsatı vermeyi amaçlamaz. Oyuncuya oynama fırsatı sağlanmasının satın alma sözleşmesinin uygun bir konusu olarak görülmesi isteniyorsa, transfer sözleşmesinin de bir sözleşme türü satın alma sözleşmesi olarak sınıflandırılması mümkün değildir³¹.

B. İŞGÖRME BORCU DOĞURAN SÖZLEŞME NİTELİĞİ

Transfer sözleşmesinin hukuki niteliğinin bir işgörme borcu doğuran sözleşme niteliğinde olduğu ileri sürülmüştür. Bu görüşü ileri sürenler arasında da transfer sözleşmesinin borçlar hukuku anlamında hizmet mi yoksa eser sözleşmesi mi olduğu konusu ihtilaflıdır³². Ancak her iki sözleşme için de olumsuz cevap verilmesi doğru olacaktır. Öncelikle hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle işgörmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir. Transfer sözleşmesi ile mevcut kulüp ile yeni kulüp arasında yapılmaktadır. Dolayısıyla hizmet sözleşmesinin konusu olan işçi bu sözleşmeye taraf değildir. Ayrıca hizmet sözleşmesi, kural olarak, devir sözleşmesinden farklı olarak bir defaya mahsus bir yükümlülük değil, devam eden bir yükümlülük oluşturur³³. Olsa olsa iş sözleşmesinin

³⁰ Deuchler, s. 75.

³¹ Seip, s. 46.

³² Seip, s. 80 vd.

³³ Seip, s. 80 vd; Her ne kadar iki kulüp arasındaki transfer sözleşmesi hizmet sözleşmesi olmasa da futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşme bir hizmet sözleşmesidir. Futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşmenin hukuki niteliği, sözleşme hükümleri çerçevesinde futbolcunun kulübe bağımlı olarak onun emir ve talimatları doğrultusunda bir ücret karşılığında işgörmeyi üstlendiği için hizmet sözleşmesi niteliğindedir. Petek, s. 33; Ertaş ve Petek, s. 322. Bosman Kararında da futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşme hizmet sözleşmesi olarak kabul edilmiştir. Bkz. Court of Justice of the European Communities (CJEC), Judgment of 15 December 1995, Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL and Others v JeanMarc Bosman and Others, Case C-415/93, in Reports of Cases before the Court. 1995, p. 4921.

devri olarak nitelendirilebilir. İş sözleşmesinin devrinde de tıpkı futbolcu transfer sözleşmesi gibi üçlü bir ilişki vardır. İş sözleşmesinin devri, devreden işveren ve devralan işveren ile sözleşmede kalan taraf olan işçinin iradelerinin birleşmesiyle meydana gelen ve işçinin devir ile birlikte iş sözleşmesinden doğan işgörmeye edimini sürekli olarak devralan işverene karşı yerine getirmesini öngören üçlü ilişkidir³⁴. Ancak transfer sözleşmesinin farkı, devir işleminin ardında, devredilen iş sözleşmesinden doğan taraf olma sıfatı ile tüm hak ve borçlar üçüncü bir kişi olan devralan işverene geçmektedir ve onun tarafından üstlenilmektedir. Ancak transfer sözleşmesinde yeni kulübe hak ve borçların geçmesi söz konusu değildir. Ayrıca oyuncu ile kulüp arasındaki önceki ilişkisi sona erdirilir. Ardından transfer eden kulüp ile futbolcu arasından yeni bir hizmet sözleşmesi yapılmaktadır.

Futbolcu transfer sözleşmesi eser sözleşmesi olarak da kabul edilemez. Çünkü eser sözleşmesi, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşmedir. Eser sözleşmesinde sonuç önemlidir, futbolcu transfer sözleşmesi sonucunda başarı söz konusu olsa bile bu başarı bir eserin üretilmesinden ibaret değildir³⁵. Ulaşılabilecek başarının mutlaka bir eserin üretilmesinde veya değiştirilmesinde olması şart değildir. Eser sözleşmesinde temel özellik, işgörmeye, emek ve çalışma sonucunda objektif bir bütünlük taşıyan sonucun belirli bir çalışma sonucunda meydana getirilmesinin borçlanılmasıdır. Borçlu olunan maddi ya da manevi olması değil başarı yaratıcı bir faaliyetle ilgili olmalıdır³⁶.

C. GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİ (İŞÇİ KIRALAMA)

Transfer sözleşmesinin geçici iş ilişkisi niteliğinde olduğu ileri sürülmüştür. Geçici iş ilişkisi İş Kanunu m. 7'de düzenlenmiştir. Ancak kanunda şartları sayılmakla beraber açık bir tanımı yapılmamıştır. Bu hükme göre, geçici iş ilişkisi, özel istihdam bürosu aracılığıyla veya holding bünyesi içinde veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde görevlendirme yapılmak suretiyle, işçinin yazılı rızasını almak şartıyla geçici bir süreliğine başka bir işveren bünyesinde çalıştırılmasıdır. Mevcut kulüp ile transfer etmek isteyen yeni kulüp arasında akdi ilişki, geçici iş sözleşmesi olarak nitelendirilemez. Geçici iş ilişkisinin tipik bir özelliği, daha doğrusu gerçek geçici iş ilişkisinde, gerçek işverene iş sözleşmesi ile bağlı olan işçi, belli bir süre sonunda geçici işverenle çalışmasının ardından eski işyerine dönmekte ve iş sözleşmesi devam etmektedir³⁷. Ancak asıl işveren ile çalışan arasındaki mevcut iş ilişkisinin, geçici işverenle yapılan istihdamdan etkilenmemesi, ancak

³⁴ Mustafa Alp, *İş Sözleşmesinin Değiştirilmesi*, Ankara, 2005, s. 303; Münir Ekonomi, Öner Eyrenci, *Hizmet Aklının Devri ile İşverenin Değişmesi*, Prof. Dr. Nuri Çelik'e Armağan, C. 2, İstanbul, 2001, s. 1199.

³⁵ Deuchler, s. 85.

³⁶ Michael Nikolaus Berker, *Verfassungsrechtliche Schranken für die Regelung des Lizenzfußballsports in der Bundesrepublik Deutschland*, Mainz, 1982, s. 123.

³⁷ Seip, s. 81.

kiralama süresi boyunca geçici işveren ile hiçbir bağımsız iş ilişkisinin kurulamaz. Buna karşılık, transfer sözleşmesinde futbolcu, bağımsız bir iş sözleşmesi ile yeni kulüp adına tescil edilir ve yeni alıcı kulüp için oynar. Dolayısıyla transfer sözleşmesi kalıcıdır, ancak geçici istihdama yalnızca geçici olarak izin verilmektedir.

Futbolcu transfer sözleşmesi her ne kadar benzemese de geçici transfer sözleşmesi geçici iş ilişkisine benzemektedir. Geçici transfer sözleşmesi, futbolcunun kulübü ile sözleşmesi devam ederken, başka bir kulüpte oynamasına imkan tanıyan sözleşmedir. Uygulamada “futbolcu kiralama” olarak adlandırılan bu sözleşmenin kulüpler açısından birtakım menfaatleri bulunmaktadır³⁸. Ancak konumuz olmamakla beraber kanaatimizce benzeyen yönleri olmakla beraber geçici transfer sözleşmesi kendine özgü yapısı (sui generis) olan sözleşmedir. Ama geçici iş ilişkisinde de tıpkı geçici transfer sözleşmesi gibi çalışanın rızası gereklidir ve geçici ilişkinin sonunda çalışan asıl işverene döner³⁹.

D. KENDİNE ÖZGÜ (SUI GENERIS) SÖZLEŞME

Futbolcu transfer sözleşmesi, kanunda unsurları ile beraber düzenlenmiş bir sözleşme değildir. Kanunda düzenlenerek standartlaştırılmış herhangi bir sözleşme türü altında sınıflandırılmaması elbette böyle bir hukuki işlemin yapılamayacağı veya geçersiz olduğu anlamına gelmemektedir. Borçlar hukukunda, eşya ve aile hukukundan farklı olarak sınırlı sayı ilkesi söz konusu değildir. Dolayısıyla borçlar hukukuna hakim olan sözleşme özgürlüğü ilkesi çerçevesinde taraflar dilediği tip ve muhtevada sözleşme yapma hürriyetine sahiptirler. Buna göre, hukuki açıdan bağlayıcı hukuki işlem yapmak isteyen kişilerin, kiminle, hangi amaçla ve hangi içerikle sonuçlandırmak istedikleri temel olarak hukuki işlemlerin taraflarının serbestisindedir. Sözleşmeler isimli ve isimsiz sözleşmeler olmak üzere ikiye ayrılır. İsimli (die Innominateverträge) sözleşmelerde, sözleşmenin esaslı noktaları -Essentialia negotii- borçlar kanunu veya diğer kanunlarda düzenlenmiş sözleşmelerdir. İsimsiz sözleşmeler (die Nominatverträge) ise kanunlar tarafından özel olarak düzenlenmemiş ve sözleşme özgürlüğü ilkesi kapsamında izin verilen sözleşmelerdir. İsimsiz sözleşmeler, klasik anlamda karma sözleşmeler ve kendine özgü sözleşmeler şeklinde ikiye ayrılır⁴⁰. İsimsiz sözleşmeler kanunda düzenlenen sözleşme türlerinden tamamen veya kısmen sapan sözleşme

³⁸ The Economic and Legal Aspects of Transfers of Players. 2013, KEA European Affairs (KEA) and Centre for the Law and Economics of Sport (CDES), s. 193 vd.

³⁹ Abdurrahman Benli, Yusuf Yiğit, *4857 sayılı İş Kanununa Göre Geçici İş İlişkisi ve Bu İlişkinin Hukuki Sonuçları*, Kamu-İş, C. 8, S. 4/2006 s. 6/a; Yasemin Başmanav, *Ödünç İş İlişkisi*, Prof. Dr. Fevzi Şahlanan'a Armağan, Özel Sayı, C. 1, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, İstanbul 2016, s. 154.

⁴⁰ İki veya daha fazla sözleşmenin bağlantılı olduğu birleşik sözleşmeler arasında bir ayırım yapılmamalıdır. Bileşik sözleşmelerin isimsiz sözleşmeler için önemli bir sorun teşkil eden uygulanacak hukuk problemini taşımadıklarıdan isimsiz sözleşme sayılıp sayılmayacağı hakkında bkz. Schlup, s. 776.

tasarımları olarak ortaya çıkabilmektedir. Bir yandan yasal olarak düzenlenen sözleşme türlerinden herhangi biri kapsamında sınıflandırılmayan (atipik sözleşme) sözleşme tasarımları, diğer yandan yasal olarak düzenlenen ve/veya düzenlenmeyen çeşitli sözleşmelerin unsurlarından oluşan karma sözleşme olarak adlandırılan sözleşme tasarımları olarak da düşünülebilir. Askında tam futbolcu transfer sözleşmesi açısından değerlendirildiğinde hukuki niteliği olarak birleşik sözleşme olarak nitelendirmek doğru olur. Şöyle ki; öncelikle olarak futbolcu ile mevcut kulüp arasında ikale sözleşmesi yapılır, ardından iki kulüp arasında transfer sözleşmesi imzalanır ve sonrasında ise yeni kulüp ile futbolcu arasında hizmet sözleşmesi imzalanır. Bu üç sözleşme varlık ve geçerlilik bakımından birbirine bağlanmıştır. Birden fazla, aynı ya da farklı tipteki isimli veya isimsiz sözleşmenin birbirinden bağımsız olarak ve niteliklerini koruyarak kanunun öngörmüş olmadığı bir biçimde bir araya getirilmesi ile meydana gelen yeni sözleşme, bileşik sözleşme olarak adlandırılmaktadır. Örneğin iki kulüp arasında yapılan transfer sözleşmesinin geçerliliği yeni kulüp ile futbolcu arasında hizmet sözleşmesinin yapılmasına bağlıdır. Dolayısıyla bu sözleşmelerden biri geçersiz ise veya varlık kazanamazsa diğerleri de geçersiz olur. Ancak çalışma konumuz olan iki kulüp arasında yapılan transfer sözleşmesi hukuki nitelik bakımından kendine özgü sözleşme niteliğindedir⁴¹. Sonuç olarak, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesine bakıldığında, bu sözleşme unsurları ile birlikte 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununda ve FIFA Yönetmelikleri ya da TFF tarafından hazırlanan düzenlemelerde yer almamıştır. Bu sözleşmenin esaslı unsurları, mevcut kulüp adına tescil edilen futbolcunun yeni kulüp adına tescil edilmesi konusunda anlaşmadır. Bonservis ücreti esaslı unsur niteliğinde değildir. Dolayısıyla bu sözleşme her zaman için iki tarafa borç yükleyen sözleşme niteliğinde değildir.

SONUÇ

Futbolcu transfer sözleşme denildiğinde bir futbolcunun tescil edildiği mevcut kulübünden başka bir kulüpte oynayabilmesi için yapılan anlaşmalar bütünüdür. Bir oyuncu transferi sözleşmesi bu kadar basit tek bir hukuki işlemden oluşmaz. Bunlardan ilki, transfer eden ve yeni kulüp arasındaki transfer sözleşmesi yapılması ve ardından mevcut kulüp ile oyuncu arasındaki fesih protokolü imzalanması ve son olarak yeni kulüp ile oyuncu arasında hizmet sözleşmesinin akdedilmesidir. İşte çalışma konumuzu, mevcut kulüp ile yeni kulüp arasındaki transfer sözleşmesi oluşturur.

Mevcut kulüp ile yeni kulüp arasında transfer sözleşmesi genellikle bonservis ücreti karşılığında akdedilir. Bu sözleşmeye göre mevcut kulüp adına tescil

⁴¹ Seip, s. 82; Stadtmüller, s. 84; Deuchler, s. 77; Çağrı Cem, Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi, İstanbul, 2012, s. 66 vd.

eden futbolcunun bu kulüp tarafından sözleşmesinin sonlandırılması karşılığında yeni kulüp tarafından bonservis ücreti adı altında bir miktar para ödenir. Ardından da futbolcu ile yeni kulüp arasında yeni hizmet sözleşmesinin şartları müzakere edilir.

Transfer sözleşmesinde edim olarak belirlenen bonservis ücreti iki kulüp arasında serbestçe kararlaştırılabilir. Ancak sözleşmenin objektif esaslı unsuru niteliğinde değildir. Genellikle kararlaştırılan bonservis ücreti zorunlu bir unsur değildir. Bonservis ücreti belirlenirken futbolcunun yaşı, performansı ve sakatlık geçmişi önem arz eder. Futbolcunun hizmet sözleşmesinde serbest kalma hükmünü kullanması durumunda, mevcut kulüp sözleşmede önceden kararlaştırılan bir transfer ücreti karşılığında, oyuncuyla olan hizmet sözleşmesini nihai olarak feshetmekle yükümlüdür. Bu durumda bonservis bedeli maksimum bu bedeldir.

Futbolcu transfer sözleşmesi de kanunlarımızda esaslı ve ayırt edici unsurlarını içerek şekilde düzenlenmemiştir. Bu sebeple, doktrinde farklı görüşler olsa da, transfer sözleşmesinin isimsiz sözleşme niteliğinde olduğu kanaatindeyiz. Ancak doktrinde ve uygulamada futbolcu transfer sözleşmesinin satış, eser, hizmet ve geçici iş ilişkisi hukuki niteliğinde olduğu görüşleri mevcuttur. Transfer sözleşmesini karakterize eden edimler, satış sözleşmesi, hizmet sözleşmesi, iş sözleşmesi ve geçici iş sözleşmesiyle örtüşmediğinden, futbolcu transfer sözleşmesi hukuken tipik bir sözleşme türü olarak sınıflandırılmaz. Bu nedenle futbolcu transfer sözleşmesi kendi şahsına münhasır bir sözleşme olarak kabul edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Abdurrahman Benli, Yusuf Yiğit, *4857 sayılı İş Kanununa Göre Geçici İş İlişkisi ve Bu İlişkinin Hukukî Sonuçları*, Kamu-İş, C. 8, S. 4/2006.
- Agah Kürşat Karauz, *Emiliano Sala Trajedisi Bağlamında Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesinin Hüküm ve Sonuç Doğurduğu Anın Tespiti*, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c. 10, sy. 1, 2020.
- Başak Baysal, Deniz Ugan Çatalkaya, *Profesyonel Futbolcu Hizmet Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi*, İstanbul Spor Hukuku Dergisi 2, S. 2, 2020.
- Çağrı Cem, *Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi*, İstanbul, 2012.
- Diop Anta, *Is the Current Fifa Regulation Equally Fair for Players and Clubs?*, PM World Journal, Vol. VIII, Issue I - January 2019.
- Erkan Küçükgüngör, *Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2, S. 2, 1998.
- Hasan Petek, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi*, Ankara 2002.
- Ian Lawrence, The Legal Context of a Player Transfer in Professional Football: A Case Study of David Beckham, Entertainment and Sports Law Journal, 2013.
- Johan-Michel Menke, What to Know About International Football Player Transfers to Germany, in: International Sports Law Journal, 2014.
- John Shea, The enforceability of pre-contracts in football, LawInSport, s. 1; e.t. 20.11.2024; <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ANeAyuXvcuMJ:The%20enforceability%20of%20pre-contracts%20in%20football>.
- Jonas Stadtmüller, Der Transfer von Lizenzfußballspielern und seine Versicherung, Hamburg, 2018.
- Klaus-Wilhelm Knauth, Die Rechtsformverfehlung bei eingetragenen Vereinen mit wirtschaftlichen Geschäftsbetrieb: dargestellt am Beispiel der Bundesliga-Fussballvereine.
- Markus Seip, *Vertragsrechtliche und ökonomische Analyse des Spielertransfervertrages im Profifußball* (1. Aufl.). Baden-Baden, Nomos, 2017.
- Michael Nikolaus Berker, *Verfassungsrechtliche Schranken für die Regelung des Lizenzfußballsports in der Bundesrepublik Deutschland*, Mainz, 1982.
- Mustafa Alp, *İş Sözleşmesinin Değiştirilmesi*, Ankara, 2005.
- Münir Ekonomi, Öner Eyrenci, *Hizmet Akdinin Devri ile İşverenin Değişmesi*, Prof. Dr. Nuri Çelik'e Armağan, C. 2, İstanbul, 2001.
- Ömer Buyrukçu, *Türk Borçlar Hukuku'nda Bozma Sözleşmesi (İkale)*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2020.
- Philipp Deuchler, Die Anfechtung Van Transfergeschäften im Profitsport (Schriften zum Sportrecht), 2022.
- Schlupe, Walter; Schweizerisches Privatrecht, Helbing Lichtenhahn Verlag, Band VII/2, Basel & Stuttgart 1979.
- The Economic and Legal Aspects of Transfers of Players. 2013, KEA European Affairs (KEA) and Centre for the Law and Economics of Sport (CDES).
- Yasemin Başmanav, *Ödünç İş İlişkisi*, Prof. Dr. Fevzi Şahlanan'a Armağan, Özel Sayı, C. 1, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, İstanbul 2016.